

Skutky 5,17–32; Salvátor 21.1.2024

Ale velekněz a jeho stoupenci, totiž saducejská strana, byli naplněni závistí; chopili se apoštolů a vsadili je do městského vězení. Anděl Páně však v noci otevřel dveře vězení, vyvedl apoštoly ven a řekl: „Jděte znovu do chrámu a zvěstujte lidu ta slova života.“ Oni poslechli, vešli na úsvitě do chrámu a učili. Jakmile se dostavil velekněz se svými lidmi, svolali veleradu a všechny starší izraelské a poslali pro apoštoly do vězení. Když tam stráže došli, vězení bylo prázdné. Vrátili se tedy a hlásili: „Dveře žaláře jsme našli pevně zavřené a stráže stály před nimi, ale když jsme otevřeli, nikoho jsme uvnitř nenašli.“ Když ta slova uslyšel velitel chrámové stráže a velekněží, nedovedli si vysvětlit, co se to mohlo stát. Tu přišel nějaký člověk a oznámil jim: „Ti muži, které jste vsadili do vězení, jsou v chrámě a učí lid.“ Velitel a stráž tedy pro ně došli a vedli je, ale bez násilí; báli se totiž, aby je lid nezačal kamenovat. Když je přivedli, postavili je před radu a velekněz je začal vyslyšet: „Důrazně jsme vám zakázali učit o tom člověku (dosl. jménu), a vy jste tím svým učením naplnili celý Jeruzalém; a na nás byste chtěli svalit odpovědnost za jeho krev!“ Petr a apoštolové odpověděli: „Boha je třeba víc poslouchat než lidi. Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, kterého vy jste pověsili na kříž a zabili; toho Bůh vyvýšil jako vůdce a spasitele a dal mu místo po své pravici, aby přinesl Izraeli pokání a odpuštění hříchů. My jsme svědkové toho všeho a s námi Duch svatý, kterého Bůh dal těm, kdo ho poslouchají.“

Píseň 277 Chval Pána svého písni

„Chval Pána svého písni a jásej s radostí, že z trápení a tísní své stádce vyproští,“ pěli jsme před chvílí tak trochu i s Petrem a apoštoly a pěli jsme oprávněně. Protože tváří v tvář tísním, trápení, beznadějí či prohrám, které dokážou člověka uvěznit jak dobře zašpérovaná věznice, víra smí, a má poznat: evangelium osvobozuje. Otvírá nám vrata k budoucnosti, byť by ji totálně zabarikádovala lidská pýcha, svévole, mašinerie cynických vládců nebo naše beznaděj.

Petr a jeho apoštolská parta to opakovaně zakoušejí uprostřed protivenství. Umlčet je chce synedrium a rada starších, tedy nejvyšší náboženská a svým způsobem i společenská židovská autorita, establishment, sdružený kolem jeruzalémského chrámu. U tohoto konfliktu bychom měli hodně zpozornět: Proč to takhle Lukáš líčí? Oč tu jde?

Konflikt mezi apoštoly a představiteli velerady zůstává v tomhle vyprávění pořád vnitro-židovský. Apoštolé chodí k modlitbám do chrámu, a když dostali příkázáno „nebudeš kázat“ o jménu – tedy příběhu Ježíše, odvolávají se na společné otce, na Boha Abrahamova, Izákova a Jákobova, na autoritu Mojžíše a proroků. A kdo zná aspoň trochu příběhy proroků, vzpomene si, že nejtvrdí konflikty se odehrávaly mezi těmito nekonformními svědky Hospodinovými a chrámovým establishmentem. Náš problém tkví v tom, že církev, jen co se z původně

nezaštítěného postavení přehoupla do pozice uznávané státotvorné veličiny, stala se, pokud jde o vztah k židům, ještě daleko víc persekující institucí, než velerada, líčená v dnešním příběhu. A tak tyhle příběhy nastavují zrcadlo i křesťanskému zneužívání moci, násilnému umlčování kritiků a dalším škodám, které páchali a páchají majitelé náboženských pravd, obestření mocí, tradicí či flandáckou velebností.

Možná by se církev nedopouštěla tolika křivd a persekucí (nebo opakování a šíření predsudků), kdyby si křesťané uvědomili, třeba i nad dnešním příběhem – už dávno nejsme hloučkem vyznavačů, ale aparátem, který dokáže potlačit právě osvobodivou moc evangelia. A navíc, s tím proti-židovstvím jsme přestali vnímat, o čem a k čemu je ono „jméno“, jehož svědkem je nám dnes apoštol. Jméno Kristovo, jméno Hospodina jako Boha i našich otců. Zkusme tedy právě jeho působení v příběhu sledovat.

Sám příběh vysvobození Petra a jeho druhů z městské šatlavy zní na první poslech jak náboženský bulvár, či barokní legenda: přišel anděl Páně a uvězněným otevřel zašpérované mříže. Jenže co to je za posla, tenhle anděl? A jaké poselství přináší? Vypravěč to naznačí nadvakrát. Nejprve říká, ten posel Hospodinův apoštoly s Petrem v čele ze žaláře vyvedl.

Tak jako kdysi Mojžíš vyvedl své zotročené bratry a sestry z Egypta na neprošlapanou riskantní cestu vysvobozených, tak tenhle posel vyvádí apoštoly z tísně a sevření a mříží, za něž je posadili ti, kdo je chtěli násilím umlčet. A křesťanské pokračování onoho exodu připomene vypravěč další paralelou: Když velitel chrámových sekuriťáků nechá otevřít vězení, uvězněné svědky Kristovy nenajde. „Vězení je prázdné,“ informuje nadřízené složky, a v jeho slovech jako by ožil příběh o otevřeném hrobě, v němž hledali a nenašli ukřižovaného a navěky umlčeného mesiáše.

Takže se tu dnes děje další velikonoční překvapení. Zas jednou vybuchla rozbuška hospodinovské svobody a naděje. Překvapení, které obrací vzhůru nohama lidskou beznaděj, uvězněnost v bezmoci a opuštěnosti, ale zrovna tak suverenitu náboženských aparátčků, sebejistotu majitelů pravdy, co se pevně usadili na stolci pravdy Boží, a teď chtějí diktovat co je pravda, co lež, kdo přítel a kdo nepřítel. Najednou zjišťují – tenhle příběh nemáme pod kontrolou ani náhodou. Sami sebe se přitom ptejme, zda jim někdy nepřicmrndáváme náboženským snobstvím, planým stýskáním po zlatých časech, nebo prostě touhou vlastnit pravdu tak trochu jako obušek na druhé.

K čemu jsou Petr a jeho druzi vysvobození? Anděl je neuklidil do bezpečí, ale znovu je postaví do první linie: Postavte se mezi lidi, na veřejnost. Postavte se do chrámu, tam, kde to mají obšancované ti, kdo vás chtěli umlčet. Tam vyřizujte slovo života.

Ta svoboda, která je zasáhla a obestřela, je přivádí znovu

ke službě. Ke službě slovu života. Ten příběh, který začal, když řek' Mojžíš lidu svému „přišel čas“, a se stejnou silou se rozpukl, když u Kristova hrobu zaznělo „není zde, byl vzkříšen“, ten příběh je tedy slovo života. Nejprve tím, že život vysvobozuje ze strachu, tísní, z trápení beznadějí, nebo z utrápenosti tím, jak snadno se v našem světě prosadí různí autoritáři a cynici vyznávající nelidskost, nebo pyšní majitelé náboženských pravd. K čemu vysvobozuje, jak životodárné plody toto vysvobození může nést, se ukáže vzápětí:

„Copak jsme vám nedali jasné přikázání, že o Ježíšově příběhu už nezazní ani slovo?“ ptá se velekněz. „Jaktože jste neuposlechli?“ Ptá se jako autorita, která nelibě nese, jak se její trůn, tradice, zažitý pohled na Boha i lidi otrásá. Ale ptá se taky jako autorita, která má dost pák na to apoštoly umlčet. Třeba i násilím.

Když Petr odpovídá, odpovídá jako ten, kdo ví, k čemu byl vysvobozen: ke službě Jménu – Božímu příběhu, jenž obnovuje život. Jaktože jsme neuposlechli? Uposlechnout je třeba v první řadě toho, který dává slovo života. Jehož příběh dává životu svobodu, novou perspektivu, naději, důstojnost navzdor všem překážkám. Tady nemluví zarytý sektář, bigotní tvrdohlavec. Tady promluvil Duch svobody, který zahání strach o vlastní kůži, umožňuje rozpoznání, že jsou věci, pro něž stojí za to trpět, a tak nabízí ten prostor svobody dalším. Duch Kristův. Duch, který moudrým i prostým, náboženským činitelům i prostým věřícím dává rozpoznat, že lépe jest poslouchati Boha než lidí. To je výrok lidství vysvobozeného od strachu, poníženosti, otrockého ducha, ale taky od péče jen o vlastní starosti a zájmy. Výrok, zakládající mj. dlouhou řadu zápasů o důstojnost, svobodou a práva člověka, jejichž ovoce smíme sklízet.

Nebudu odbočovat a připomínat všechny jeho svědky, byť mají i v salvátorské tradici důstojné zastoupení. Chci si všimnout, že ruku v ruce s oním krédem „lépe jest poslouchati Boha než lidí“ se dostává ke slovu i krédo o ukřižovaném a vzkříšeném. Když se samo křesťanské krédo postupně prodírá na světlo, rodí se v bolestech nepřízně mocných a vystupuje na světlo jako přiznání k tomu, jehož pošlapala a utýrala zvlčilá moc a ještě zvlčilejší pýcha, zaštiťující se Bohem. Navzdor tomu, k překvapení a šoku všech zúčastněných, vzkřísil Bůh i našich otců Ježíše. Vyvedl ho z hrobu i jámy zapomnění. Dal mu povstat ze smetiště dějin, kam ho chtěli odklidit, a jeho příběh představil jako slovo života.

Tohle překvapivé finále Ježíšova příběhu dalo stálost Petrovi a apoštolům, a to se vždy znova může stát pramenem vysvobození a obnovy žití i nám. Příběhem, jímž nás náš Bůh vysvobozuje z trápení a tísní. Ten příběh se dá sice snadno zadusat, přetřhnout, umlčet – ale přec znova vítězně povstává, aby přinesl záchranu, vysvobození z tísní mnoha dalším.

My ho smíme přijímat a přebírat třeba jako písničku apoštolské důvěry: *Tvá svoboda, Bože Otče, Synu i DS, nade mnou. Než abych byl otrokem... půjdu k Pánu, kde budu svoboden.* K tomuto krédu se nyní společně připojme, a tak vyslovme své Amen.

Píseň 752 Tvá svoboda